

is valamit érdekeinek előmozdítására. Ha ez helyes — a minthogy az önségely ez elvénél helyességét kétségbe vonni nem lehet, akkor alig babozhatunk egy pillanatra is, hogy melyiket válasszunk a kínáló két út közül. Ezer és egy ok szól a mellett, hogy a kérdéses ingerenciát magának a célnak megfelelőleg szervezett iparoságunk önkormányzati tevékenységére bizzuk.

Szükséges tehát önkormányzati iparos szervezet létrehozni, melynek egyébiránt még más, nem kevésbé fontos adminisztratív feladatai is vannak. És itt ismét oly ténnyel jutottunk, mely abszolúte nem képezhet teret inkognitát senki előtt, a kinek csak némi sejtése van is a modern államtudományok azon nevezetes ágáról, melyet közigazgatásnak nevezünk. Közigazgatási teendőkről és ezek végzésére szolgáló autonóm szervezetről van szó.

Hézagos s az egyesek önkényétől függő legyen-e a szervezet, vagy az egész érdekeltiségre kiterjedő, kötelező? Bizonyára az utóbbi, mert közérdekű hatósági funkciókat nem lehet és nem szabad egészen önkényre bízni, kivált ha a funkciók oly fontos cél által követelteknek, mint a minő nálunk az iparos osztály regenerálása.

Igen felületes tehát az a felfogás, mely a kérdés lényegét a „szabadság”-ban vagy „korlátozás”-ban látja.

Ez abszolúte nem a szabadság vagy korlátozás kérdése, hanem egyszerűen az „illetékesség” kérdése. Az iparügyi autonóm szervezet illetékességgel bír mindazon ügyekbe, melyek véget létre hozhat, tehát hatása mindazon személyekre kiterjed, a kik a szervezet tárgyát képező viszonyokban tényleg benne élnek. Ha ez a szabadság korlátozása, akkor az is korlátozása a szabadságnak, ha minden polgár valamely község kötelékébe soroztatik.

Az általános illetékességgel természetesen kapcsolatos az általános teherviselési köteletség. Hogy ez az igazság követelménye, a jelzett előzmények után, úgy véljük, senki sem fogja tagadni. E szerint az ugynevezett „készen állás” nemesek, hogy reakciónak nem tekinthető, hanem a haladásnak és az iparügyi rendezésével czéjba vett nagy fontosságú nemzeti erőfejlesztésnek szükségszerű követelménye.

És ezzel ki is vannak merítve az iparügyi rendezésének elvi fontosságú alapkérdései. A többi kérdések, bármily animozitással foltnak is előtérbe, mind mellékesebb fontosságúak. Maga a kvalifikáció kérdése is, melytől az iparoság legnagyobb része üdvöt és boldogságot vár, s melyben az ellenpárt egyenesen a czérendszert feltámasztását látja — tulajdonképpen nem nagyon lényeges. A kvalifikáció megszüntetése legfeljebb egyik hatályos eszköze lehet a szakképzés előmozdításának; más értéke nincs, és nem is lehet.

A közigazgatási bizottságnak Rimaszombatban 1880. évi október hó 25-én tartott üléséről vezetett jegyzőkönyv-kivonata.

Jelenlevők Fáy Gusztáv főispán elnöke alatt: Szontagh Bertalan alispán, Groó Vilmos tanfelügyelő, Török Balint árvaszéki elnök, Ján János kir. ügyész, Bresztovszky Pál adófelügyelő, Beliczay László kir. mérnök, Abonyi Pál tiszti főügyész, dr. Paczek Mór főorvos, Ujházi Lajos főjegyző, Hámos József, Borbély László, Sárközy

Mosoly s szerelemnek,
Napsugárnak s dalnak,
Mind egy véget a — sirt! . .
Születtek s meghalnak“.

(Hugó V.)

Halottak napja, az emlékeztető ünnepe. Épp azért oly szomorú, oly leverő. Szeretnél szülő, ki ápolt, nevelt, — szeretnél barátot, ki lelked jobbik fele volt, — kedvest, ki szíved adta cserébe . . . boldog időre emlékeztet. A boldogság emléke pedig a legjobban fáj. És halottak napján kit siratunk? Szülőt, rokont, jóbarátot, kedvest. Ez kínos, ez fájdalmat okoz. Ez a fájdalom való, ezt a fájdalmat tisztelni kell. Nevezeték tehát eszervesztet hőbortnak, ostobaságnak a szent ünnepi emlékeztető okozta — — elhamarkodott ítéletet kockáztattok, kegyetlenül törtök pálcát a melyen érzők fölött és eláruljátok, hogy nektek nem volt sem szülők, sem barátok, sem kedvesetek, s nincs szívetek — nincs istenetek.

* * *

Halottak napján szeretünk kimenni a temetőbe. Felvirágozzuk, felkoszorúzzuk sírjainkat. Lámpafényvel, világossággal adozunk halottaink emlékének. Ez a jó, ez a helyes szokás, mert a kegyelet szülte. Jobb helyen nem is önthetők ki a fájdalom, a keserv könnye cöppeit. Itt nem kell tartanunk legnagyobb ellenségeinktől — b kinzóinktól az emberek elől.

Gyula, Lőrinczy Endre, Czibur Kálmán, Lengyel Andor, Fáy Viktor, Márton Kálmán.

Véleményező bejelentések, kir. minis-teri leiratok. Az alispán havi jelentése a közgazgatási bizottság választmányainak kiegészítése iránt történt intézkedés — — Megválasztottak a fegyelmi választmányba rendes tagoknak Lőrinczy Endre és Lengyel Andor, — póttagoknak: Fáy Viktor. Megválasztottak a fellebbezési, börtönvizsgáló, erdészeti albizottságba, árvapénztári vizsgáló bizottságba rendes és póttagok.

Leiratok a belügyminis-terétől az országos statisztikai hivataltól — a népszámlálást illetően, — egyes hatóságoktól.

A kir. adófelügyelő havi jelentése az adóügyek állásáról sept. hóban. Kgyárnak előterjesztése a felelősség elvének alkalmazása iránt — a rimaszombati adókerület községeknek előjárói ellen, egy a nagyrőcei, rozsnjóói kerület, a rimaszombati, rimaszécsi, tornyaljai, nagyrőcei járási szbirák ellen.

Szbirói s polgármesteri jelentések. A kir. tanfelügyelő havi jelentése a tanügyek állásáról sept. hóban.

Az árvaszéki elnök jelentése az árvaügyek állásáról sept. hóban.

A kir. ügyész jelentése a rimaszombati és pelsőczyi fogházak illetően börtönügyek állásáról sept. hóban.

A tiszti ügyész havi jelentése a hatáskörbe utalt ügyek állásáról, ennek véleményező jelentése a részcsi j. csendbiztosa ellen megindított fegyelmi ügyben. Ez kiadott a fegyelmi választmány tagjainak.

A kir. postaigazgató havi jelentése a postaügyek állásáról sept. hóban. Hivatalos előterjesztés az augusztus havi közép-takarmány árák kimutatása tárgyában. Előadó véleménye egyhangulag.

A megyei főorvos havi jelentése az egészségügyek állásáról. Ennek hivatalos jelentése a megye területén alkalmazott összes községi és körorvosok névjegyzékével. Rozsnjóói, rimaszombati, dobsinai, jolsvai polgármester jelentése halottvizsgálati jegyzőkönyvekkel a f. év III. negyedére.

FŐVÁROSILEVÉL

1880. okt. végén.

Motto: Wenger, Polyák dva bratauki
Tak ku sabli, jak ku sklanki
(Népdal.)

Mikor az angol kidegyvűrségét, a francia élénk, mozgékony udvariasságát, a német „gemütlícheit”-ját emlegetik, a magyar jellemzésére csak a vendégszeretetet lehet felhozni. Hátha még nem nyögünk olyan forgó viszontagság járnak alatt, hanem úgy volna, amint volt régen, mikor tejjel-mézvel folyó vala földünk, mikor a magvető maga aratta le a termést, nem pedig a portióknak mindenható kéréhelhetetlen vérszopó fajzata executora: akkor

„Ugy sirhatnám, de nem lehet,
Mert meglátnák az emberek
S nevetnének rajta nagyon,
Hogy úgy a bánatnak adom
Magamat“ . . .

Mindig igaz, csak egyszer hazudtja meg magát, csak egy helyen semmisült meg, a — temetőben . . . Azt mondják, hogy aki nem tud imádkozni, menjen a viharos tengerre, megtanul ott. És én azt mondom: menjen halottak napján a temetőbe, még nemesebben teljesítheti azt. A temető tanít meg az eredeti hivatásra, az ismerteti meg a czélt, a véget. Mi a czél, mi a vég? Élni — és meghalni. Nemde rosszul esik, hogy te küzdesz, fáradsz, fátalmaidban kimerülsz és sirba dőlsz. De még fájóbban hat rád, ha azt mondják, hogy örültséged, eszevesztettség, dőre álom volt egész életed, — meghalsz és elfelednek? Ezért küzdöttél, ezért törted volna magad? Az a sok kín, bánat, kétségbeesés — mind hiába; szüléttől — miért? hogy meghalj és szólnak bocsássák nevedet, híredet! S ellenkezőleg mily jól esik a megemlékezés tudata, a könny, mit sírodra ejtenek.

Élj tehát, — és memento mori . . .
Emlékezzél meg tieidről, — a mulékony vigasz a fonyadt szívnek a könnyesepp — nefejezte szá-
lak lesznek.

Fóthi Béla.

látta volna a nadrágtalan németje, milyen fogadtatásban tudja a magyar részesíteni nem őt, hanem a vele rokonszenvező — lengyeleket. Lengyel . . . ezt a földet nem ismerem sem az ő, sem az új világban, mondja a kis diák, pedig a kisnyájában van a földgömb legkisebb porczikájának geográfiája és Zulukaffériát is úgy tudja, mint a miatyánkót. Egy talpalatnyi földet sem jelent már ma e név, de ha visszazalopunk száz évvel abban a világörvény könyvben, vulgo történelem, ott hol a Viztala habjai mossák a vértattá partokat, egy hatalmas nemzet reszketetté meg a muszka colossust.

Szláv volt eredete, nyelve, de lánglekedése hona és szabadságáért, s épen azért hatalmas rabló szomszédai pálcázt törtek feje fölé. A népek istene összetett kezekkel nézte a nemzetközi jog ily rut lábbaltiprását s a „jut is, marad is“ politikája diadalt aratott. Nekünk is jutott egy kis konz, mert segítőtűnk felállítani a keresztet testvéremzetünk sírjához . . .

Egyresek még gondoltak a jövőre, zengték „Este Polsko ne zginulo!“ de Osztrolenka és Maczievics síkjain ezek is elvértek s a Kosziusko emléke csak kísértet rege volt a czár bódult álmában.

Igy találta a lengyeleket a mi szabadságharcunk. A „Lordre reigno a Wazowie“ csak étkes ámitása volt a zsarnok kényurnak, mert ha csend volt is, ez a sir csendjéhez volt hasonló. Ugyano, yan keseredett küzdelem, ugyanazo hordák ellen, ugyancsak létünkért. Ez az érdekösség termeté a Dembinszkyeket, a Beneket és újjászületési harcunk megannyi lengyel származásu bajnokát.

Mennyi diadal van a Királyhágón túl e három betűhöz fűzve, melynek viselőjét népünk „Bem apó“ névvel tisztette meg. A szobor, melyet a hálás nemzet Marosvásárhelyen állított, csak halovány emléke annak a kis szürke generálisnak, kiről a babéro-sztogatásban nem igen bőkezű Petőfi is ezt énekelte:

„Mi ne győznénk, hisz Bem a vezérünk
A szabadság régi bajnoka!“

Bosszuálló fényvel jár előtűnk
Osztrolenka véres csillaga.“

A dicső napok lezajlottak s annyi dult keblű honfiával Bem is külföldre menekült. A török vendégszeretet pihenést nyújtott az értünk viselt caatákban megcsontított testnek, de a magas röptű lélek . . . annak szárnya törött. A halál, melylyel oly gyakran szembenézett végre Aleppóban vetett véget két hazáért áldozott életének.

Török és Lengyel . . . mintha nekünk már vezéretűnk volna az Európa színpadáról letűnt nemzetekkel kezét fogni és érettek lelkesedni. Nem szomorú omen-e ez jövőnkre. Legyen bármikép, rántsanak be n n n k e t is megokkal, vagy mensük ki őket az örvényből, rut halálanságról senki sem vádolhat. Az a nemesi ifjuság, mely rajongott a softkért, nem nézhetne közömbösen a lengyel nemzet küldötteit sem.

Még meg sem érkeztek, midőn már nemzeti színi plakátok beszéltek a fényes fogadtatásról s midőn e hó 11-én a vonat berobogott a m. á. vaspálya udvarba, ezen és ezerelem töltötték meg azt, várva a ritka vendégeket. A dalkör a lengyel himnusz andalító hangjaira gyújtott. A németnek is van „Gott erhalte“-ja, a francziának a „Marsaillaise“-je, az angolnak „God save the king“-je, de az a melancholikus, szívet rázó hang csak a lengyel himnusz sajátja, mert egyedül az fohászkodik térdre esse Istenéhez: „E l v e s e t t hazáukat óh add vissza nekünk!“

A lelkes éljeneknek és „nech zsink“-nak vége sem akart szakadni és csak midőn az egyet. diszkulitottság (fringíasan, kalpagosan) szónoka üdvözölte őket magyar nyelven, lett néhány percnyi csend. Következett erre a lengyel ifj. elnökének válasza nemzeti nyelven. A ki sohasem hitte, hogy szemmel is lehet beszélni, hogy a szívek is megértik egymást azt e testvéries fogadtatás meggyőzözte róla. Az „es-dekló“ hangnyomaték, mely kísérte „Vitajme vas. wengerska mladost“ szavakat, a nem értőkkel is sejtette, hogy ez lepecsételése egy szekt frigyné . . .

Vendégeink mindnyáján felsőbb éves egyetemi hallgatók, izmos, nyalka legények, arcukon a lengyel tybus kinyomatával, de egyuttal a vendégeskedés kimerültségével, saloniasan öltözve. Utjuk valóságos diadalmenet volt, amint a Kerepesi s Károlyköruton és Zsák-utczán, melyek a magyar és lengyel lobogók, szönyegek, gnirlandok, ünnepi színt kölesönztek, nyitott hiutókkban végig haladtak, követve az egyet. hallg. és polgárok ezreitől.

Elszállásolásuk a Hungáriában Budapest legelőkelőbb szállodájában történt. Még első nap keresték fel Voronieczky (Mecziav) lengyel ezredesük sírját, a következő napokon a főváros egyéb levalóját mecsarnokot, muzeumot, az egyet. épületeit, az akademiát, Margitszigetet, Császárfürdőt, a budai várakat stb. Este fölváltva a nemzeti és népszínházat látogatták meg s a mi csodálatra méltó, nem is tűnt fel nekik a német színház hiánya, a melyért oly nagy hűhót csapott a sógor, hogy egymást érik az ellenük alakult „antimagyar igák.“ Hisz ez mind nem ártana annyit, mint

az, hogy most újra kiserő a sajtóban a színház engedélyezésének szelleme.

Csak harmadnapra vettek bucsut fővárosunktól, mely annyira megnyerte tetszésüket, hogy a benne töltött napokra mint életök legboldogabb pillanataira fognak visszaemlékezni . . .

Néhány vázlaton kívül nem vittek magukkal más emléket, mint azt, melyet a sziv mélye zár magába, de mely semmi erőhatalommal onnan kinem törölhető, s privatum talán egy-egy honleány rajtok felejtett tüzes szempillantáit . . .

LEFKOVICS LAJOS.

HIREK ÉS VEGYESEK.

— A kegyelet ünnepeinek közbefötté miatt rendes tárczáknak a „Csarook“-ban adtuk helyet, azért hagytuk ki abból a regény 8-ik közlését.

Halottak napja. Egy nap választ el bennünket a kegyelet, az emlékezés megható ünneptől. Azon a napon összegyűlünk a rozszant kereszték és drága síremlékek körül, hogy egyszer legalább kisírjuk magunkat, könnyeinkkel adozunk a rokonok, jóbarátok, ismerősök emlékének, mert annak a napnak estején mindenkinél lesz megszírati valója. És ami ott bennünket összehoz, ami ledönti a társadalmi rideg falat — nem más, mint a fájdalom közzösége. Ebben a tekintetben nincs közöztűnk különbség, — gazdag, koldús, szolgáló vagy király, ifju, aggyastyán egy közös óhaj, egy köteletségnek enged — egy szívből jutalmazó tettét végez, — imádkozik kedveseiért. Kell-e ennél szebb, meghatóbb, ritkább ünnep? — Szedjük össze emlékeinket, használjuk fel „örizetlen óráinkat“, gyujtsuk meg a kegyelet világát, hozzon bennünket holnap este össze nem a szokás de a legnemesebb köteleesség.

A megyei kórház építési helye iránt még eddig eltérők a vélemények. Az érdekeltek és illetékesek közül egyik oda nyilatkozik, hogy a pokorügyi utcába állíttassék fel, másik, hogy a jánosii utca végére, harmadik a vasút felé a „Huszár“ vendéglő közelében építtessék. Ha aesthetikai szempontból vesszük a dolgot s a város szépülését tartjuk szem előtt, de meg ha tekintet el akarunk lenni az egészséges víz és talajra — mi is az utóbbi helyre adnók szavatunkat. — Erről különben a közig. bizottság egy külön gyűlésben fog végleg határozni. Utólag értesülünk, hogy csakugyan a vasút felé állíttatik fel a kórház épülete, két mellék helyiséggel; erről a közig. bizottság teljesen határozott.

— Szombati Károly országos köz. építészeti inuspector városunkban időzik.

(Beküldetett.) „Általános panasz és zugolódás tárgyát képezi városunkban azon törvénytelen eljárása a „fómérés“ bírőjének, hogy — hitelesítettlen hordók, tonnákban árutatja s viteli el a szeszt, a rendőri közegek tudtával sőt — qui tacet, consentire videtur — beleegyezésével. Erre mutat az az eset is, hogy csak nem rég a főmérő helyről kikerült hitelesítettlen edényekre felhíván figyelmét a rendőrségnek, egy bizonyos kérdésére az válaszólatott a 6. számú rendőri által: az szabad, mert a nagymérésből jött. Ebből tehát az a tanulság, hogy a regálé-bérőnek lehet a tilosban halászni, míg egy kis-szerű kihágót 10 frtra büntetnek egyszerű hibáért. — n.“ Nem tudjuk, mennyiben áll e dolog; egyet azonban konstátunk s ez az, hogy a főbérő borai és mindennemű italai ellen „sok“ a kifogás, — várjuk az időt, hogy az adatokat összeállítva, elkészítsük interpellációnkat.

Mérgezés. Sz—né helybeli kenyérsütő nő háza ki akart gulni, azonban sikerült a vesélyt jóeleve megakadályozni. Mindennek dacára azonban szomszédja, könyveműség és gondatlanság címén feladta őt, s a hatóság a szerencsétlen nőt megbüntette 12 frtra. Ez elkeseredésében, sorsulábított helyzetében, különösen pedig azért, mert a bírságot nem volt miiből megfizetnie, kétségbeesett állapotában, petrolumban feloldott gyufa-mérget vett be. Napokig kínlódott, irtózatot kinokát állott ki, fájdalommal hiát kitepte, míg a könyörülő isten segített szerencsétlen lelkén. F. hó 26-án temették el.

Csodabogár. Bacsu levél, mely felvettett alolirt előjáróság által f—i lakos D. Tódor I. Jákob egy négy éves f—rkeszözödésében — f—i lakos Ny. Danyilának mint jó emberének járamba befogni barátságából mezőről takarmanszállításra fogni, véletlenségből irt tehénnek balszarváról, a szekér moesáros helyen betüledt s nem bírván a helyről tovább haltani — e hajtás csavargásba — tövbör szarváról tézslában megakadván, lehasadván, miközben egészen lehulott; — miben telen — tulajdonos felhívására általunk 10-tíz forint o. é. kár becsületett. Miről adjuk ezen hiteles becsu levelünket. F—k 1880. augusztus 28-kán K. G. K. jegyző. Szószzerinti szövegében adtuk e becsulevetel K. G. K. jegyző úr az acci-
Danyilának 400 frotot kap a tudományáért.

Elvitte az adósk könyvét. H—i volt színész, ki helyben két hónapon át „napidijas” czimű működött, erősen lelkesítette a távozás vágyától — búcsútanul hagyta el városunkat, Rimaszombat azonban annyira kedves volt előtte, hogy emlék(ek) nélkül távozni nem akart, — a kölcsönvett tárgyakat (pipa, zacskó stb.) sine cura zsebre rakta a tulajdonosok beleegyezése nélkül és a mi legeredetibb: egy hírelezőjűtől elvitte az adósk könyvét is. Talán ez lesz bolyongó utjában az ajánló levél?

A számról. Hugó Viktornak sokat emlegetett számára „L'ane” e héten jelent meg. E pszi hologia — satiricus költemény hőse (?) a mesebeli beszélő számár. A 18-ik század nagy bölcselőjéhez Kanthoz fordul s közli vele az emberiségéről vett benyomásait. Szószaporasággal, mely majdnem az egész kötetet betölti, a tudakosságot személyesíti, a melynek mindentudása mellett be kell ismernie, hogy semmit sem puhatolt ki, semmit valójában fel nem fogott, a mely gyógyás a költőnek alkalmat ad számtalan ironicus támadásra, a melyek közül a tudományos akadémiának (nem a magyarnak) is kijut egy. A számról végül kétségbeesve bogáncsai közé vonul s fant már azon a ponton van, hogy a szürkének igazat adjon s hogy az emberiszellem semmibeverésének ő is kifejezést adjon, midőn az utolsó fejezetben a költő közbelép s a köznagsbergi bölcselőnek lezakát ad, a világrend magasztos bölcsességéről.

Lepások. Schlesinger Farkas jánosii korcsmáros f. hó 26-án meglópták. A kert felé nyíló ablakból, a keresztvasakat kiszédték és azon át behatoltak télen lakatlan szobájába. Elvitték az ott talált fehére és felöltő ruháit, élelmiszerkeit: 4 kenyeret, egy sült és három hízott libát. Ugyancsak az ottani éji órnak 3 órája — míg hivatalos funkcióját végezé — záros helyről nyomtalanul eltűnt.

Hogy mutat a gavallér. Bachus medve nem valami kedves utóhatásokban nyilatkozik némelyeknél. Egyik delirionba esik (ha nem is mindjárt tremens potatorumba), másikat rontó, törő, zúzó képességekkel ruházta fel, harmadikat a fufangok országából merített csinyek elkövetőit avatja és így a többi. Ilyen csiny vagy minék nevezhető egy fiatal (művelt osztályhoz tartozó) urnak a kedvenoz mulatsága, melyet ő gavallériának czimez, hogy erős étvágyától ösztökélve, pohár hiányában — a görög és római istenek mindenikét előcítálva — gyufatartót vesz elő, azokba töltet magának és úgy iszik. Ugyanettől a fiatalból telhetik ki csak, hogy 5 frtotk csokolózik el. Hja iuventus ventus, majd észere tér.

Ajánlat. Andrászi Mór helybeli fényképészről igen elismerő nyilatkozatokat kaptunk. Dicsérik jártasságát, kiemelik ritka ügyességét, színező képességét, megemlik, hogy midőn legközelebb Pesten jártában albumának egyes példányait bírálást végtét megmutatta az ahhoz értőknek, a legmelegebben nyilatkoztak róla és az ország jobb fényképészei sorába állítják. A ki ezek valóságáról meg akar győződni, vessen egy pillantást kirakataira, az itt működő operette-társulat jelesebb tagjainak változatos arckép-albumára, nem fogja tulzónak találni a fenti állításokat. Ajánljuk a szépkedvelő közönség figyelmébe, a nagy tehetségu fiatal fényképészt.

MEGHÍVÁS. A rimaszombati színtügyi bizottság által az e heti színházi előadási műsorozat következő állapítván meg, ezen előadásokra a t. közönség tisztelettel meghívatik. Szombaton október 30-án: „DÖREGÉR” Straus János udvari bálszenigazgató kitűnő operetteje Vasárnap 31-én „PARLAGI JANCSEI” eredeti énekes vígjáték. — Kedden november 2-án „ANGOT A KOFÁK LEÁNYA” Lecocq közkedveltségu hírneves operetteje. — Szerden 3-án „FROU FROU” jeles színmű. — Csütörtökön 4-én „NINISS” hírneves bohózat énekesvígjáték. — Szombaton 6-án: Tiszayné Turner Ilka jutalmára bérlészetben „KAPITÁNY KISASZSZONY” Genee Richard nagyhatásu operetteje ehez külön készített kiállítással. — Az előkészületek folyának s közelebb előadásra fog kerülni Lecocq leg-hírnevesebb látványos nagy operetteje „A KIS HEACZEG” egészen új díszes kiállítással, — továbbá „PRY PÁL” angol vígjáték. Rimaszombat 1880 október hó 29-én, mely tisztelettel:

A színtügyi bizottság. **Jakab Lajos,** színtügyigazgató.

SZINI SZEMLE.

Rimaszombat okt. 30.

Szombaton okt. 23-án bérlet 1-ső számában Soupe bohózatot operetteje „Fatinicza”.

Az előadás dicséretére vált a társulatnak. Ha herezegűt Tiszayné személyesítette. Szép hangtökejének dus kamataival adózott; rokonszenves élénk arcképeivel, mozgásainak élelenségével ki tudott emelni mindent, — pompásan színezett, szerencsével érvényesíté talentumát. — Kancsukoff tábornok Tiszayné a k legjobb alakításai közé tartozik, bár megvalljuk, közönségünknek jobban tetszett augusztusi első szereplésében. A 3-ik szakaszban „Az

ábrándos medvé”-t bravúrral jellemezte. Kiérdemelte a bő tapsokat. Kohai Etele szép hajlékony hangjával, itt ott ügyes mozdulataival — sikert aratott, — később jobb szerepei közé fog tartozni Fatinicza, ha alakításában nem fog hiányozni a színezés, játékában a biztosság. Köveszi is nagyon is civilizált, reformpárti fiatal pasa volt. Munkácsy Gyula mint csatateri tudósító nem birt szerepének felfogási értelmével, nincs ábrázolási tehetsége. Erősödnie kell hangban, biztosságban. Kacsaringós mozgásai — nevetésgesek, gyakori felsobajtásai — az éneklésnél — sértők. Halász Albert — esetlen mozgásait leszámítva — ügyes örmester volt. Völgyiné Julia háremhölgyi kis szerepét énekek és játékokban megnyerően adá. A „Caragois” néma árnyjáték kiválóan tetszett. — Közönség közep számmal.

Vasárnap: „Proletárok”. Az előadással egészen véve nem voltunk meglepődve. Egy kis szerepnemtudás (melynek az ujosztás az oka) néhány elhibázott jelenés, kisszerű kiállítás — rontották az őszhangzást. Czakovné Irma (Kamilla özege), Tiszay (Mosolygó), Veresné Matild (Irén) és Kévesi (Bence) kétségtelűen ügyes alakításokat mutattak de Csiki characterizált személyeit csak megközelítették. Csak nem régen a „Proletárok”-at jobban, hübben előadva láttuk, különösen Szedervári Kamillát, Benczét, Timotot illetőleg. Ez utóbbit Veres tökéletesen elpuszkázta. Sem maszkban, sem játékban nem vol a bárgyu, időtlen birkakereskedő. Veresné Irénjével az indulat és érzés alacson skálán mozogott, a hatásos mozzanatok, lelki megtörtségét nem találta el. Irénjéle jellemek csak akkor testesítettek meg a deszkákon, ha személyesítőkük lélektani alapokra fekteti a fősulyt. Különben is Veresné a drámaibb mozzanatokban a fej és váll dacos hátraszegését kerülje, mert a plasztika szabályaival jó összeütkezésbe. Munkácsiné (Borca szakácsné) mérsékelje magát, törekedjek játékában élénk de nem tulzó lenni. Azok a derékhatjtatások elmaradhatnának. Az állás és mozgás szépsége — nem utolsó. — A Bence pazarfényű lakásának kiállítására nagyobb gond fordítassék, mert a párbeszédek, ez a „lény, ez a pompa” — nevetésgesek, melyek az illuziót sértik.

A közönség nagy számmal nézte meg már másodsor e darabot. Kedden a színtügyi bizottság pártfogása alatt, bérlet 3-ik számban: „Kis menyecske” Szep zenéju, általános tetszésben részesült operette. Az előadás jó — rendezése pontos, élénk volt. Tiszayné Tiszay kiemelendők. Kohai Etele a büszke, szeszélyes, férjkinzó Lukréciát büszkébben, szeszélyesebben ábrázolhatta volna. Köveszi — Rafael de Montefiasco — nem volt elemében. Halász csinált egy kis derültséget. Munkácsinól San Carlo alakításáért — nem szólhatunk a kritika hangján. A többi alig kifogásolható őszjátékot nyujtott. Közönség jó számban.

Csütörtökön: „Becsületszó” Szigeti 40 aranyos vígjátéka, és „Eljegyzés lámpafénynél” 1 felvonásos operette. Mindenek előtt dicsérik az igazgató tapintatosságát. Két ilyen darabnak összehozatala által csak élvezetben nyerhet többet a közönség. A „Becsületszó” egészséges humoru, könnyed és tetszetős vígjáték, természetesen, ha alakjait úgy személyesítik mint személyesítették a mai előadáson. Veres László a becsület szavához konokul ragaszkodó nyugalmozott kapitányt, Csizér a könnyelmű de romlatlan szívű unokaöccsét, Kövesy Lawatert — azaz hogy utánzóját, Czakovné a szégyenlős Lukréciát egész perfectséggel játszották. — Munkácsiné pedig kitűnő Róza volt. Az ilyen naiv szerepek illetik meg őt, — de maradjon is azoknál és biztosítjuk hogy művésznő válik belőle.

Az operette előadása dicséretére vált a közreműködőknek. Tiszay ragyogtatta talentumát. Tiszaynéban a természetességet, a finomságot, Kohai Eteleben a könnyedséget, helyreséget emeljük ki. — Nem teljesítendők helyesen tisztúntet, ha meg nem dilsérnök Klár karmester ügyességét, zenei nagy képességét. — Közönség nem nagy számú, de elég volt.

CSARNOK.

ŐSZI LEVÉL . . .

Őszi levél hervad, sárgul,
S le-lehull az ágról;
Űzi innen síró szellő
Idegenbe távol.

Hervadó lomb, síró szellő;
Olyan édes bánat,
Lelkembem az elmulásnak,
Forró vágya támad.

Mégis, mégis oly kedves ez
Elhaló táj nékem,
Szerelmemnek rózsapirja
Itt hasadt, ez égen.

Ez a völgy itt, ez a halom
Zengett boldogságról . .

Itt rebtent a legédesebb szó
Szerető ajkáról.

Őszi tájon síró szellő:
Lelkem fájó mása,
Szállj szaporán kedvesemnek
Kisded ablakára;

Sírj fájó dalt, szívrepesztőt:
Boldogtalanságról,
Őszi dalt, őszi dalt:
Lassu hervadásról.

Kereskényi.

AZ ÖRÖK MOZDONY.

— Mit csinálsz te Miska?
— Mit? Majd meglátod.
— Mikor?
— Holnap . . holnapután.
— Valamit! . . ? az ám! tömérdek pénzt, egy millio fottot, mely a mi pénzünk szerint tíz milli.

— Ugyen ne mondd, kiadna neked ezért a rongyos kalitkáért tíz milliót
— Pedig úgy van, boldoggá teszem anyámat, minden rokonomat. Neked is veszek egy birtokot, százezer forintot.

— És neked ajándékozod?
— Neked . . . becsületesre mondom neked, itt a kezem rá.

— Nagyon szép, hanem azért én azt a tanácsot adom neked Miska, csapd a tűzbe az egész kalitkát, és vedd elő a könyvet.

Mit . . . a tűzbe csapjam? hahaha! hát tudod-e mit csapnék a tűzbe? a perpetuum mobilét!

— Tudom; éppen azért. Ma még nem késő, de ki áll jót a holnapért? Senki. Add a tűznek, és így meg az áldomását. Az áldomás én fizetem.

— Soha! Irigy vagy te is, mint a többi. Gyarló ember! Mire ismét lombot fog vetni az erdő, jégkérgel alól kibontakozik a kishegy patak, egy nevet fog hangoztatni minden száj, északról le dél, keletről nyugotra, és a név, az én nevem lesz. Halhatatlanságot biztosít számomra a perpetuum mobile.

— Miska! tudod-e honnan fogod te nézni az ismét lombot vető erdőt, a jégkérgel alól kibontakozott hogyi patakot? Ugy-e nem tudod? de én tudom, a sírből!

— A dicsőség elérhetetlen magasságából!

Midőn láttam, hogy minden igyekezetem hasztalan, Miskát nem tarthatom fel a lejtőn, néma kéz szoritással vettem tőle bucsut.

Nem is beszéltem vele többet soha.

A sír szájába taszította az apai gög.

Miska mesterember akart lenni, de édes atyja hallani sem akart róla.

Az édes anyától hallottam, miszerint tizenkét éves korában egy a Vág partján talált rozsdás fegyver csövet addig csiszolt, addig babrált rajta, még csak tökéletesen elé nem állította a löfegyvert.

Az utolsó esavart is maga készítette hozzá, az ágyát pedig megbámulták gyönyörű metszetei miatt.

Született kovács, műfaragó, Mindenki dicséerte, mindenki magasztalta, csak az édes atya ócsárolta.

— Mi van azon a kopasz csöví, faragott puskaagyon csodálni való? — szokta kérdezni. Semmi! Megesimlja azt az utolsó juhász gyerek is. Majd ha diplomatikus prókátort lesz, hallgassátok meg akkor, ragyogóbb lesz védvéd-beszéde a Jupiter csillagánál. Nem hallott még olyant halandó ember seha.

— Az még mind messze van, nyerte feleletül.

Hajthatatlan maradt az öreg. Miska minden könyörgése, felesége szives rábeszélése eredménytelen maradt. Hallani sem akart a mesterségről.

Megszólta az egész világ — mondván — én pedig ezt nem akarom. Hát mire való a szegény ember fia? Mesterségre! Megölne a szegény, ha börtörtényben látnák meg — piszkosan. Ugyan hová gondoltok . . . örült asszony, bolond fia!

— Hát jól van, — mondá Miska — leszek hát prókátort. Eltagadom az apám nevét, ledispudálom a holdat a magas égboltról, felmentetem az apagyilkost, kifogom mutatni, hogy a legmélyebb erkölcsi botlás a legszebb erény, rabolni, csalni nem bűn, szóval azon leszek, hogy gyönyörködjél bennem. Lebeszéltem a koronát a királyok homlokáról, kimutatom, hogy minden koronásfő hóhér, hogy a többi ember mind barom, hogy amit te beszélsz hivedne k szöszékről édesen, sima arccal, az mind hazugság, bolond a ki hiszi, örült aki hallgat rád, korbácsot érdemel a ki kezdetet csókolja, és pokolra való a ki megsüvegel.

Ez sem használt semmit. Miskát levitték Szepességre, beiratták a poéta-osztályba.

— Ha már iskolába kell járnom, magammal viszem fegyveremet legalább, mert úgy is szeretek a varjukra puffogatni. Atyja megengede; pedig ha tudta volna de hogy adta volna. Miska beiratás után olvasott valamit valahol a perpetuum mobiléről, legott elkezdett furni faragui. A mit estig faragott,

este összetörte, másnap újból kezdte. Ez így tartott két hónapon át.

A számtant lapozgatta néha, de a többi könyvet ki sem nyitotta. Utoljára az algebrát is földhöz csapta; nem stimolt számadása, hiányzott mindég belőle valami.

A perpetuum mobile rabja lett. Még északa is azt csinálta. Fogas kerekék, hengerek csiszolása már mind összetörték a kezét. De ő nem hajtottot véle, — közel vagyok már a végéhez, vigasztalta magát.

Tanársjai figyelmeztették mulasztásaira, melyekre azt felelte: majd helyreütöm ha készen lesz a perpetuum mobile, már csak egy kerék hiányzik belőle.

Édes atyja is megtudta, miben töri fia a fejét, azt írta neki: vedd ki a fejedből azt az ördög szekerét, mert ha abban nem hagyod, elvisz a pokol fenekére. Vedd elő a könyvet, mert az az igaz perpetuum mobile. Ha azt akarod, hogy gondoskodjam rólad, úgy tanulj, ha azonban nem tanulsz kitagadlak. Miska ezt felelte vissza: ha azt akarod, hogy fiad nagy ember legyen, küldj neki azonnal száz frtot, feltaláltam a perpetuum mobilét. Karácsonyra magam viszem el Angliába.

Az édes apja nem felelt levelére.

Miska lassacskán eladogatta könyveit. Mikor már ezekből kifogyott, a fehér ruhájához nyult. Minek neki tizenkét pár ing, mikor kettő is elég. A fehérruha után a téli bagaria eszma vándorolt el lábáról. Utoljára pedig miután már ágyán kívül semmije sem volt ágyát adta el.

A pénz elment; hanem az utolsó kerék a perpetuum mobileből még mindég hiányzott. Annak pedig meg kell lenni. Legutoljára fegyverét zálogosította el. Adtak neki rá 50 krajczárt. Ezen ötven krajczáron megcsinálta az utolsó kerekét.

Hanem azért nem mutatta meg senkinek — félt.

Tanársai kicsapással fenyegették; Miska fel nem vette.

Hát csapjatok ki — mondván — a jövő héten úgy is Angliába megyek, feltaláltam a perpetuum mobilét, urrá teszem az egész gymnasiumot, nektek pedig házat veszek, berendezem fényvel, kényelemmel Pompadouri eszevesztéssel. Ma még ti vagytok felettem az urak, holnap után már én leszek az ur, ti lesztek a szolgák, dicsőségem fényétől megvakultok. A gymnasium jó hírnevét azonban örök időkre megállapítam, lehetnek országos kórhelyek, világra szóló spillerek, azt a jó hírnevet se el nem isszátok, se el nem kártyázzátok soha.

Hajótörést szenvedett minden apai, minden tanári intelem.

Miska készült az utra, a nagy utra, a honnan nincs többé visszatérés soha.

Deczember hó 23-án szépen lepecsételte az öszszetákol faalkományt, azután megcsinálta végrendeletét, mert kitűdja mi történhetik velem az uton — mondván.

Gazdaggá tette minden rokonát, barátait — tanárait.

Rólam is megemlékezett, nekem is hagyott százezer forintot és négy lovat. Szóval huszonnégy millió forintot ajándékozott szét.

Decz. 24. kiváltotta fegyverét este pedig elutazott.

Szíven lötte magát.

Százezer forintját azzal fizettem vissza, hogy a kóporsójára ragasztottam egy verset, ebben mondtam neki köszönetet, ebben vettem tőle bucsut.

Hát az édes apja, valjon nem gondolt-e a börtörtényre?

Ha gondolt . . . akkor már elkészt vele.

Vidonyi József.

Szerkesztői üzenetek.

Hír. póstahivatalnak. Helyben. Az ártatlan csiny nem bántja az „allam” érdekeit, annál kevésbé sértheti az önökét. Különben pardon!

B. I. A türelem rózsát terem. Herkules urat mi is unni kezdjük már, de segítünk a dolgon. Az „üdvözet” másdik szaváról eltejeztet irni.

Kendi. Szellemi aprópénzzel akarod megfizettetni hallgatásodat?

Sz. Zs. Hogy az ön imádotja a zöldfa utcában lakik — semmi ok arra, hogy kimirimes sobhajtsait közöljük. Fájdalomtinktúra és szivkenőcs árulására szerkesztőségünk nem vállalkozhatik.

Patnoki Nos? mozgunk-e már?

„Mi lettem én?” Egy füzfa-poéta!

Szeregi. Halljuk a szép szót?

Zalán. Ha önök kifogása van az operettisták ellen, ill-mesebb levélben adja tudtunkra, mert különben „Zalán futása” lesz a kajdicsolás vege.

Felelős szerkesztő:

PETŐ FORUBSZKI PÁL.

Szerkesztőtárs:

FÓTHI KOVÁCS BÉLA.

Hirdetés.

Azon kedvező körülmény, melybe az utolsó napokban a birodalom legkiválóbb gyáraiban tett tetemes és felette jutányos bevásárlásaim által jutottam, arra ösztönöz, hogy a n. érd. közönség becses figyelmét a már eddigelé is előnyösen ismert üzletemre annyival is inkább felhívjam, mert egyrészt raktáramat számos cikkekkel u. m. futószőnyegekkel, lópokrórezokkal, férfinyekkel és sok más idevágó czikkel szaporítottam, másrészt pedig azzal, mert az árak jutányosságra nézve minden verseny felett állanak.

Kiváló figyelmet fordítottam továbbá az uri öltönyöknek való szövetek beszerzésére is ugyannyira, hogy ezen czikkel, mely üzletemnek egyik legnagyobb ágát képezi — csinyra és jutányosságra nézve — bármelyik fővárosi üzlettel kiállom a versenyt. —

A midőn még megemlítem, hogy a női divatot sem hagytam figyelmen kívül, felkérem a n. é. közönséget, hogy az elmondottak igazságáról egy próbabevásárlás által meggyőződni sziveskedjék.

Teljes tisztelettel

ENGEL ADOLF.

☞ Üzlethelyiség: Főtér, Sütő-féle ház.

STEFANOVICS JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA RIMASZOMBATBAN.

Ajánlja magát mindenféle nyomdai munkák legjobb és lehető legolcsóbb áron való kiállítására. Készít: könyveket, füzeteket, időszak- és folyóiratokat. Továbbá: hirdetményeket, falragaszokat, körleveleket, esketési- és gyászjelentéseket. Tánczvizalmi- és mindennemű meghívó-leveleket, tánczrendeket. — Árjegyzékeket, számlákat, táblázatokat, étlapokat, és látogató jegyeket. Egyáltalában minden alkalmi munkát. — Elvállal politikai vagy szépirodalmi heti- és havi közlönyöket nyomtatásra és szétküldésre, jóállva a pontos megjelenésért.

=== Vidéki megrendelések lehetőleg gyorsan és jutányosan eszközöltetnek. ===

Hirdetések a „GÖMÖR-KISHONT“ részére felvétetnek és jutányos áron számíttatnak. Többszöri hirdetmény árleengedésben részesíttetik.